

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΣΜΟΣ

ΚΑΙ

✘ Στην τελευταία δεκαετία του 20^{ου} αιώνα και μετά από «το τέλος της ιστορίας» αναδείχθηκε ως βασική συνθηματική έκφραση ο όρος **παγκοσμιοποίηση**.

Η θεωρία για το «τέλος της ιστορίας» κατέρρευσε πολύ γρήγορα έστω και υπό την έννοια μιας εκτιμούμενης «αισιόδοξης» παγκοσμιοποίησης που αναγνώριζε κάποιες **αφετηριακές «παρενέργειες»**. Ο όρος παγκοσμιοποίηση έχει το ισοδύναμό του σε κάθε εποχή αλλά για πρώτη φορά μπορούμε να πούμε ότι υπό τον όρο αυτό περιλαμβάνεται όλη η Υδρόγειος.

Υπό μια άποψη, θεωρώντας τον πλανήτη ως κόσμο μας, η παγκοσμιοποίηση είναι δόκιμος και ακριβής όρος. Όμως περισσότερο ακριβής θα ήταν ο όρος πλανητικοποίηση. Μια πλανητικοποίηση που ήρθε κύρια μέσα από τρεις συνιστώσες:

–**Πρώτον**, τη πλανητικοποίηση της ανθρώπινης ελευθερίας και της δημοκρατίας.

–**Δεύτερον**, τη πλανητικοποίηση των περιβάλλοντος μέσα από τις καταστροφικές περιβαλλοντικά πρακτικές και τα καθολικά σε όλο το οικοσύστημα γνωστά αποτελέσματα.

–**Τρίτον**, τη πλανητικοποίηση των αγορών και των οικονομιών.

Αυτές οι τρεις βασικές όψεις πλανητικοποίησης έχουν μέσα τους εμβόλιμες συνιστώσες του χθες όπως είναι η γεωπολιτική, η γεωστρατηγική, η γεωοικονομία, οι γεωθηροκεντρικές και οι γεωπολιτισμικές δυναμικές που συμπεριλήφθησαν και υπό τον όρο της «σύγκρουσης των πολιτισμών» που προσέφερε τον εναλλακτικό όρο για την στρατηγική μιας νέας συστημικής αντιπαλότητας και πόλωσης σε πλανητικό επίπεδο.

Αυτές προσέφεραν το χρίσμα και το πρόσχημα για μια νέα Δυτική ηγεμονία που ήδη αρχίζει και αμφισβητείται καθώς είναι στιγματισμένη από τις καταχρήσεις της δύναμης και την αδυναμία της να διδαχτεί με ουσιαστικό τρόπο από τις προηγούμενες αποτυχίες της.

Η παγκοσμιοποίηση χρεώθηκε με το πάθος του παγκόσμιου οικονομικού, πολιτικού και πολιτισμικού ολοκληρωτισμού. Ο Γάλλος υπουργός Εξωτερικών, Μπερνάρ Κρουσνέρ όταν για την κρίση του 2008 στην Νότια Οσετία, δήλωνε ότι «δεν έχουμε έναν νέο ψυχρό πόλεμο» παρατήρησε ότι τα γεγονότα αυτά δείχνουν ότι περνάμε σε μια «νέα φάση παγκοσμιοποίησης». Οι «παίχτες» στο παιχνίδι της παγκοσμιοποίησης είναι πλέον περισσότεροι, ο κόσμος δεν είναι πλέον μονοπολικός και η κατανόηση της σύνθετης πραγματικότητας δυσκολότερη.

Η παγκοσμιοποίηση του Νταβός και του Πόρτο Αλέγρε

Όμως παράλληλα στην παγκοσμιοποίηση του Νταβός αναπτύσσεται η παγκοσμιοποίηση του Πόρτο Αλέγρε. Δίπλα στην παγκοσμιοποίηση της G8 και των διαφόρων λεσχών και think tank ισχύος και εξουσίας αναπτύσσεται η εναλλακτική παγκοσμιοποίηση. Δίπλα στην παγκοσμιοποίηση του διαδικτύου υπάρχει και η παγκοσμιοποίηση της παρακολούθησης της τρομοκρατίας και της αυταρχικής επιτήρησης.

Σε αυτό το σημείο ερχόμαστε και στέκουμε. Για ποια παγκοσμιοποίηση μιλάμε; Καταρχήν, πρέπει να μιλήσουμε συνθετικά και ολιστικά για όλες τις όψεις της παγκοσμιοποίησης της υφιστάμενης κατάστασης και δυναμικής.

Πρέπει πλέον να παραδεχτούμε ότι η παγκοσμιοποίηση έχει χάσει το «εκουγχρονιστικό» ιδεολογικό πρόσχημά της καθώς οι έξω από κάθε έννοια κοινωνικής δικαιοσύνης και δικαιώματος εργατικής ασφάλειας πρακτικές πολυεθνικών εταιριών απασχολούν κάθε λίγο τον τύπο. Η τελευταία παγκόσμια οικονομική κρίση έχει θαμπώσει την αίγλη της μιας – από τις θεμελιώδεις – ιδεολογικές ατμομηχανές, της παγκοσμιοποίησης, του δόγματος της «αυτορρύθμισης των αγορών» και του αλάθητου της άποψης περί φιλελεύθερης οικονομίας και ιδιωτικής πρωτοβουλίας που αυτό πρόσβευε.

Παράλληλα αναδεικνύεται η αναγκαιότητα, (ή επικαλούνται κάποιοι την αναγκαιότητα) της λειτουργίας των κρατών ως ρυθμιστές της ασφάλειας. Με άλλα λόγια να αναστείλουν την παγκοσμιοποίηση των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

Η ανάδειξη της εξισορροπητικής σημασίας του κράτους

Επανερχεται δηλαδή το ζήτημα της θέσης του κράτους μέσα σε συνθήκες αληθινής ή πλασματικής παγκοσμιοποίησης. Αυτό συμβαίνει γιατί ενώ έχουμε έναν διεθνή «συντονισμό» πολιτικών και κρατών, από την άλλη αυτός αποδεικνύεται ατελέσφορος. Ο υφιστάμενος «συντονισμός» πχ για την αντιμετώπιση της τρομοκρατίας δείχνει ήδη να έχει παρενέργειες, ενώ αντίθετα η έλλειψη Κεουσιανής πολιτικής δείχνει το πόσο μια οικονομική κρίση μπορεί να διαμορφώσει συνθήκες ενός διεθνούς καταρρευτικού ντόμινο, ενός παγκόσμιου κραχ και ύφεσης. Για την τελευταία κρίση των τραπεζών, ακόμη και άνθρωποι όπως ο **Άλαν Γκρίνσπαν** μίλησαν για την σημασία του κράτους λέγοντας «*Η κρατικοποίηση των προβληματικών τραπεζών είναι ίσως το μη χείρον από όσες λύσεις έχουν απομείνει σε όσους χαράσσουν πολιτική*». [1]

Εκτιμώντας τα παραπάνω γίνεται φανερό το πόσο μια βιώσιμη παγκοσμιοποίηση είναι συναρτημένη με άλλες έννοιες όπως η έννοια του κράτους. Η έννοια του κράτους επανερχεται εξισορροπητικά, σε μια στιγμή που έδειχνε να ξεθωριάζει η αναγνώριση του ως εποικοδομητικού παράγοντα κατά την μετάβαση προς ένα βιώσιμο πολιτισμό. Η υφιστάμενη παγκοσμιοποίηση ανέπτυξε έτσι την δομή της ώστε να πετύχει μια πειστική εξάρθρωση του κράτους, κυρίως στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Προς μια περισσότερο ανοιχτή σκέψη

Είμαστε λοιπόν ξανά αντιμέτωποι με την ανάγκη ενός αναστοχασμού και επαναπροσδιορισμού των κρίσιμων σχέσεων της παγκοσμιοποίησης και του κράτους. Επανερχονται για μια λιγότερο δογματική και περισσότερο ανοιχτή σκέψη τα ζητήματα: της δημοκρατίας και του ολοκληρωτισμού, της μετανάστευσης, της σχέσης μεταξύ ασφάλειας και ελευθερίας, της σχέσης πολιτικής και θρησκείας.

Όλα αυτά τα ζητήματα αποκτούν μια νέα διάσταση και θέτουν την απαίτηση για τη θέσπιση νέων και πιο ολιστικών βάσεων για την χάραξη μιας βιώσιμης οικονομικής πολιτικής. Ο αναστοχασμός αυτός ήδη διευρύνει τον οπτικό ορίζοντα που σχετίζεται με τον ρόλο του εργατικού κινήματος και αναγνωρίζει τον καθοριστικά ρυθμιστικό ρόλο της δυναμικής της καλής θέλησης και της έκφρασης του πνεύματος της ειρήνης μέσα από τις διεθνείς σχέσεις και την διακυβέρνηση. Σε αυτή τη γραμμή συνεισφέρει και η σκέψη του καθηγητή Κοινωνιολογίας **Richard Sennett** που σχολιάζει: «*Ο νέος καπιταλισμός οδήγησε στην αποδυνάμωση των δημοκρατικών αξιών. ...θεωρώ ότι επιβάλλεται να εστιάσουμε την προσοχή μας στο χώρο εργασίας και να δούμε πως αυτός μπορεί να αλλάξει. Καθότι δεν υπάρχει κανένα άλλο πρόσφορο μέσο για να εκπαιδεύσουμε εκ νέου τους ανθρώπους στην συμμετοχή*». [2]

[1] http://news.kathimerini.gr/4dcgi/_w_articles_economyagor_100020_19/02/2009_303936

[2] Καθηγητής Κοινωνιολογίας στο LSE και στο Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης

24 Δεκεμβρίου 2009,
Γιάννης Ζήσης, Δημοσιογράφος – Συγγραφέας
Μέλος της Γραμματείας της ΜΚΟ ΣΟΛΩΝ
info@solon.org.gr